

Чирик О. І.

ВПЛИВ АНТИБАКТЕРІАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ НА ФАГОЦИТАРНУ ЛАНКУ ІМУНІТЕТУ ПАЦІЄНТІВ ІЗ ПЕРЕЛОМАМИ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ

Харківський національний медичний університет

Для профілактики запальних ускладнень переломів нижньої щелепи запропоновані різні фармакологічні препарати, однак, провідну роль відіграють антибіотики, застосування яких значною мірою запобігає виникненню гнійних ускладнень [1].

Публікації останніх років і дані ВООЗ свідчать про нераціональне використання антибактеріальних препаратів (особливо в країнах, де призначення протимікробних препаратів не регулюється і де антибіотики можна придбати без рецепту лікаря), що призводить до появи антибіотикостійких штамів мікроорганізмів [2]. До того ж, збільшення частоти побічних реакцій, у т. ч. і алергічних, та шкідлива дія антибактеріальних препаратів на імунну систему потребують обмеження їх використання [3].

Метою дослідження стало вивчення фагоцитарної та метаболічної активності нейтрофілів у пацієнтів із переломами нижньої щелепи в межах зубного ряду, в групах хворих із різними схемами медикаментозного лікування.

Обстежено 80 осіб із травматичними переломами нижньої щелепи, без супутньої соматичної

патології, що перебували на лікуванні в клініці кафедри щелепно-лицевої хірургії ХНМУ. Клінічні групи формували таким чином: I група (50 осіб) – хворі, які в схемі лікування не отримували антибактеріальну терапію, II група (30 осіб) – пацієнти, які вживали протимікробні препарати.

Фагоцитарну активність вивчали, визначаючи фагоцитарний індекс (ФІ) і показник фагоцитозу (ПФ) [4]. Кисневий метаболізм нейтрофілів вивчали за допомогою тесту з нітросинім тетразолієм (НСТ) [4].

Установлено, що функціональна активність фагоцитів у пацієнтів обох груп до початку лікування відповідала рівню референс-показників лабораторії: ФІ коливався в межах 66,8-70,86 %, а ПФ – у межах 5,78-6,72 у.о. (референс-показники ФІ – 40-60 %, ПФ – 4-8 у.о.).

Метаболічна активність нейтрофілів теж була на рівні референс-показників лабораторії: показники спонтанного НСТ-тесту (сНСТ) склали 22,6-23,28 % (референс-показники - 10-30 %), а індукованого (іНСТ) – 50,17-50,26 % (референс-показники - 35-60 %). Таким чином визначено, що

на момент надходження пацієнтів до стаціонару фагоцитарна ланка імунітету функціонувала без відхилень від вікових норм, установлених для практично здорових людей.

Наступним етапом досліджень стало вивчення реакцій неспецифічного імунітету на застосування антибактеріальних препаратів у комплексі проведеного лікування.

З'ясовано, що в пацієнтів обох груп після лікування всі досліджені показники достовірно ($p < 0,05$) знижувались. Проте в пацієнтів I групи ФІ був, у середньому, в 1,3 раза ($p < 0,05$), ПФ – в 1,45 раза ($p < 0,05$), сНСТ – в 1,55 раза ($p < 0,05$), іНСТ – у 2,16 раза ($p < 0,05$) вище в порівнянні з аналогічними показниками пацієнтів II групи.

У пацієнтів, які отримували в комплексі терапії протимікробні засоби, спостерігали нижчі показники індукованого НСТ-тесту: в середньому, 22,33 %, проти 48,16 % у пацієнтів, яким не проводили антибіотикотерапію. Це вказує на порушення киснезалежних механізмів біоцидної дії фагоцитів під впливом антибактеріальних препаратів.

Отже, за результатами досліджень установленно, що в осіб, які отримували антибактеріальні препарати, порівняно з пацієнтами, які не вживали протимікробні засоби, здатність фагоцитів поглинати й руйнувати мікроорганізми була достовірно нижчою. Зазначене свідчить про пригнічення

протимікробними засобами фагоцитарної ланки імунітету. Тобто нераціональне використання антибактеріальної терапії в усіх без винятку пацієнтів із переломами нижньої щелепи може призводити до неефективної боротьби з патогенами за рахунок зниження неспецифічної резистентності макроорганізму (в т. ч. призводити до виникнення антибіотикостійких штамів), що може викликати генералізацію інфекційного процесу.

Література

1. Сучасні аспекти хірургічного лікування нижньої щелепи / І. М. Готь, Я. Е. Варес, Т. А. Філіпська // Український медичний альманах. – 2008. – Т. 11, № 6. – С. 58-61.
2. Резистентність до протимікробних препаратів: повторення "трагедії загального надбаня [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://uphiq.org/service/vooz/vooz_04112010
3. Аллергические реакции на антибиотики [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.antibiotic.ru/rus/all/metod/aballergy/01.shtml>
4. Иммуный статус, принципы его оценки и коррекции иммунных нарушений / [В. Г. Передерий, А. М. Земсков, Н. Г. Бычкова, В. М. Земсков]. - К.: Здоров'я, 1995. – 211 с.